

виявлення. *Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка*. 2022. Вип.2(98). С. 227-234.

URL:
<https://luhbulletin.dnuvs.ukr.education/index.php/main/article/view/90/86>
(дата звернення: 01.11.2023).

6. Симоненко Н.О., Савченко А.В., Горбачевський В.Я. Кримінально-правова характеристика згвалтувань : навч. посібник. Київ : Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2022. 90 с.

Гуменюк Ярослав Сергійович,

здобувач кафедри кримінального права і кримінології Харківського національного університету внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПЕРЕШКОДЖАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ, ЧЛЕНА РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПИТАННЯ

В останні роки для України стало актуальним питання забезпечення належного функціонування Рахункової палати. Це обумовлено тим, що Рахункова палата виконує одну із найголовніших функцій державної влади – здійснює контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням. Забезпечення ефективного фінансового контролю набуває першочергового значення для прозорості системи державного управління, забезпечує дієвість контрольних функцій парламенту, що посилює довіру суспільства до державних органів. У зв'язку з цим зростає роль і значення Рахункової палати як єдиного в Україні незалежного органу фінансового контролю. Здійснення контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України є постійною практикою в державах ЄС і більшості держав світу. Цього вимагають основоположні міжнародні документи у сфері контролю державних фінансів, такі як Лімська декларація керівних принципів аудиту державних фінансів, Мексиканська декларація незалежності вищих органів фінансового контролю та міжнародні стандарти проведення незалежного фінансового контролю. Необхідність забезпечення належного фінансового контролю відповідно до стандартів Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI) відображена в положеннях Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

Зазначене підтверджує значущість нормальної діяльності Рахункової палати для економічної, політичної та соціальної

стабільності в Україні. Положення про Рахункову палату передбачені ст. 98 Конституції України та Законом України від 2 липня 2015 року № 576-VIII «Про Рахункову палату» [1; 3]. Зокрема у зазначеному Законі передбачено, що Рахункова палата під час здійснення своїх повноважень є незалежною від будь-якого незаконного впливу, тиску або втручання. Незаконне втручання у здійснення Рахунковою палатою наданих законом повноважень забороняється і тягне за собою відповідальність, встановлену законом, втручання органів державної влади, органів місцевого самоврядування, політичних партій та громадських об'єднань, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та їх посадових і службових осіб у діяльність Рахункової палати забороняється. Крім того, однією з форм державного захисту діяльності Рахункової палати та її членів від перешкоджання її здійснення з боку громадян, наділених владними повноваженнями, стало встановлення кримінальної відповідальності за перешкоджання діяльності Рахункової палати, члена Рахункової палати (ст. 351-1 КК України) [2]. Однак, відповідно до статистичних даних на веб-порталі Офісу Генерального прокурора кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень з 2015 року щодо перешкоджання діяльності Рахункової палати, члена Рахункової палати починаючи кожного року лише зростає. Це обумовлено, перш за все, недосконалістю диспозиції норми (не передбачено відповідальності загального суб'єкта кримінального правопорушення, а також ознак повторності та вчинення кримінального правопорушення групою осіб тощо), у зв'язку із чим вона мало застосовується на практиці [4; 5].

Питання кримінальної відповідальності за перешкоджання діяльності Рахункової палати, члена Рахункової палати розглядали у своїх роботах такі вітчизняні вчені: Н. В. Акулова, П. С. Берзін, Р. В. Вереша, А. С. Габуда, О. М. Джу́жа, М. В. Довгаль, З. А. Загиней, А. П. Закалок, О. О. Кияшко, О. М. Костенко, В. В. Кузнецов, М. П. Куцевич, С. Я. Лихова, Н. В. Лісова, В. І. Осадчий, Є. В. Пилипенко, Н. К. Рудий, А. В. Савченко, О. О. Седлецький, О. С. Сотула, М. Х. Сулайманов, Є. Л. Таможник, М. В. Фоменко, В. В. Черней, С. С. Чернявський та ін. Безумовно, праці цих учених становлять суттєву наукову і практичну цінність, однак чимало питань, пов'язаних з ознаками складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 351-1 КК України, залишилися дискусійними, а деякі з них – недостатньо чи взагалі не дослідженими, висвітлені лише в коментарях до чинного КК України, підручниках із кримінального права, статтях у періодичних виданнях тощо.

Викладене підтверджує актуальність обраної теми та зумовлює потребу поглибленого теоретичного аналізу кримінальної відповідальності за перешкодження діяльності Рахункової палати, члена Рахункової палати, що дозволить виробити науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення зазначеної норми закону та практики її застосування.

З урахуванням специфіки теми, мети й окреслених задач дослідження використовувались такі методи, зокрема: історико-правовий – для висвітлення закономірностей розвитку кримінальної відповідальності за перешкодження діяльності Рахункової палати, члена Рахункової палати за національним законодавством; компаративістський (порівняльно-правовий) – при аналізі зарубіжного законодавства щодо кримінальної відповідальності за перешкодження діяльності Рахункової палати, члена Рахункової палати, а також для виявлення схожого, відмінного, загального, унікального у кримінальному законодавстві України й низки іноземних держав стосовно зазначеної проблематики; догматичний (логіко-юридичний) – з метою виявлення недоліків та вивчення можливостей удосконалення кримінально-правових норм, що передбачають відповідальність за перешкодження діяльності Рахункової палати, члена Рахункової палати; соціологічний – під час проведення анкетування з питань кримінальної відповідальності за перешкодження діяльності Рахункової палати, члена Рахункової палати; системний – при вивченні (у результаті аналізу елементів, їх ознак і властивостей, зв'язків усередині об'єкта для вивчення цього об'єкта як єдиного цілого) тих суттєвих загальних ознак, що пов'язують частини в єдине ціле; логіко-граматичний – у процесі поглибленого вивчення категоріально-понятійного апарату перешкодження діяльності Рахункової палати, члена Рахункової палати; формально-юридичний – у межах порівняння норм чинного кримінального законодавства та проєктів законів України щодо внесення змін до діючих норм, обґрунтування висновків і пропозицій щодо доповнення або уточнення ст. 351-1 КК України; логіко-семантичний та метод аналізу словникових визначень – для поглибленого аналізу окремих понять теми дослідження та їх особливостей, а також тлумачення її понятійного апарату (чим глибше й детальніше розроблені (сформовані) правові поняття й категорії юридичної науки, тим точніше і якісніше законодавство здатне регулювати відповідні суспільні відносини) (у всіх розділах); індукції – з метою одержання загального висновку, на основі формально-логічних умовиводів, та формулювання понятійно-категоріального апарату предмету

дослідження; дедукції – під час виокремлення та характеристики критеріїв диференціації кримінальної відповідальності за перешкоджання діяльності Рахункової палати, члена Рахункової палати, на основі застосування правила співвідношення загального та часткового; моделювання – для формулювання пропозицій до чинного законодавства України стосовно кримінальної відповідальності за перешкоджання діяльності Рахункової палати, члена Рахункової палати, які в подальшому слугуватимуть однією з передумов удосконалення правозастосовної практики.

Список використаних джерел

1. Конституція України : Основний Закон від 28 черв. 1996 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / [Д. С. Азаров, В. К. Гришук, А. В. Савченко та ін.] ; за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1104 с.
3. Borysov, V., Shakun, V., & Babanina, V. (2022). Aplicación de los principios constitucionales en la legislación penal de Ucrania. *Revista De La Universidad Del Zulia*, 13 (38), P. 140–158. DOI: <https://doi.org/10.46925//rdluz.38.10>. URL : [file:///C:/Users/User/Downloads/Dialnet-ApplicationOfConstitutionalPrinciplesInCriminalLeg-8810143%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/Dialnet-ApplicationOfConstitutionalPrinciplesInCriminalLeg-8810143%20(1).pdf)
4. Cherniei, V., Cherniavskyi, S., Babanina, V., Tykhonova O., & Hudkova, H. (2023). Características de la responsabilidad por revelación del secreto bancario en Europa y Estados Unidos. *Jurídicas CUC*, 19(1), P. 311–338. <https://doi.org/10.17981/juridcuc.19.1.2023.11>. URL: <https://revistascientificas.cuc.edu.co/juridicascuc/article/view/4598/4892>.
5. Tumanyants, A., Hetman, H., Babanina, V., Dovbash, R. (2023). Features of Ensuring the Right to Liberty and Personal Integrity In Criminal Proceedings Under the Conditions of Martial Law: Precedent Practice of the European Court of Human Rights and Ukrainian Realities. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2 (19) P. 153–171. DOI: <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-6.2-n000226>. URL: https://ajee-journal.com/upload/attaches/att_1684148544.pdf